

College van burgemeester en wethouders

GOEDGEKEURD

Vergadering van 7 december 2021
Beleid en Uitvoering - Openbare ruimte

2021_B&W_00780 Opgave Klimaatadaptatie: Vaststellen Regionale AdaptatieStrategie en de Lokale AdaptatieStrategie vrij geven voor consultatie.

Samenstelling:

Aanwezig:

de heer J.H. Bats, Burgemeester; de heer B. Harmsma, Wethouder; mevrouw T. Jongman, Wethouder; de heer M. Scheringa, Wethouder; mevrouw T. Bijl, Wethouder; mevrouw J.C. de Groot, Secretaris

Besluit

Het college besluit om:

1. De Regionale Adaptatie Strategie (RAS) en de Regionale Uitvoeringsagenda (RUA) vast te stellen
 2. De definitieve concept Lokale Adaptatie Strategie (LAS) en de Lokale Uitvoeringsagenda (LUA) vast te stellen en vrij te geven voor een brede consultatie
 3. De RAS en RUA alsmede de LAS en LUA ter informatie aan te bieden aan de raad.
- De burgemeester verleent mandaat aan wethouder M. Scheringa om de ondersteuningsverklaring Impulsregeling Klimaatadaptatie te ondertekenen.

Beschrijving

Inleiding

Samenvatting

Ons klimaat verandert. Het gevolg daarvan is dat we vaker te maken zullen krijgen met hevige regenval, langdurige droogte, hittestress en er een grotere kans op overstromingen is. We zullen ons moeten aanpassen om de schadelijke gevolgen van de klimaatverandering te beperken. Tegelijkertijd moeten we kijken hoe we zoveel mogelijk de kansen kunnen benutten die de klimaatverandering biedt.

In 2050 moet Nederland klimaatbestendig en waterrobuust zijn. Dat is geregeld in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie waaraan gemeenten zich gecommitteerd hebben. Dat betekent concreet dat gemeenten inwoners en bedrijven helpen om zich aan te passen aan het veranderende klimaat en ook de problemen aanpakken die zij daarbij in de openbare ruimte ervaren. Steenwijkerland werkt samen in de werkregio Fluvius. Hierbij zijn naast enkele andere gemeenten ook het waterschap en de provincies Drenthe en Overijssel betrokken. Met elkaar is een Regionale Adaptatiestrategie gemaakt. Daaraan gekoppeld is een Regionale Uitvoeringsagenda voor de periode 2022-2027. Als eerste gemeente binnen de werkregio heeft Steenwijkerland de regionale uitgangspunten vertaald naar de lokale situatie. In deze Lokale Adaptatiestrategie staat per thema (wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen) waar de uitdagingen liggen, welke risico's er zijn en

wat prioriteit heeft. In de bijbehorende uitvoeringsagenda staan de doelen die betrekking hebben op de thema's:

- leefbare steden en dorpen - gezond en prettig wonen en werken ondanks het veranderende klimaat
- nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen - we houden rekening met het extremere weer van de toekomst
- betrokken en actieve mensen - iedereen is nodig om onze gemeente klimaatbestendig te maken
- landelijke gebied - een toekomstbestendig buitengebied voor landbouw, natuur en recreatie
- vitale functies - binnen onze gemeente beschermen we deze functies

Per thema zijn de inspanningen die we hiervoor in de periode van 2022-2027 gaan doen, vertaald in concrete maatregelen. Daarbij zetten we in op het verzilveren van 'koppelkansen' bij projecten en ontwikkelingen, op het verankeren van de klimaatadaptatie in onze organisatie en op het verhogen van bewustwording en het urgentiegevoel zowel binnen als buiten onze organisatie. We doen dat door de dialoog op te zoeken.

De Lokale Adaptatiestrategie ligt er in concept. Het document is tot stand gekomen nadat de kwetsbaarheden rondom de thema's wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen in kaart zijn gebracht. Vervolgens zijn die vertaald in een klimaatatlas en is tijdens interne risicodialogen gesproken over de risico's en de prioriteiten. Nu is het tijd om een brede externe consultatie te doen. In dat participatieproces willen we inwoners, ondernemers en stakeholders betrekken. We stellen daarbij de vraag: zitten we op de goede weg, zijn we compleet en hebben we de kansen en risico's nu goed in beeld. Na deze brede consultatie leggen we de documenten ter vaststelling voor aan de gemeenteraad.

Aanleiding

Het klimaat verandert. De strijd is niet meer alleen tegen wateroverlast door hevige buien of overstromingen, maar we worstelen ook steeds vaker met droogte en hitte. Om de gevolgen van klimaatverandering omkeerbaar te maken zetten gemeenten in op klimaatmitigatie en klimaatadaptatie. Klimaat*mitigatie*, het tegengaan van klimaatverandering, zet in op de vermindering van de CO₂-uitstoot via de energietransitie. In de voorliggende plannen hebben we het echter over klimaat*adaptatie*: het aanpassen van onze dorpen, steden en buitengebieden aan het veranderende klimaat. Met de vaststelling van het Gemeentelijk WatertakenPlan 2016-2021 (GWP) heeft de gemeenteraad groen licht gegeven voor de uitwerking van een regionaal & lokaal beleid voor klimaatadaptatie.

Samenwerking

Werkregio Fluvius is een samenwerking van de gemeenten Hoogeveen, de Wolden, Meppel, Midden Drenthe, Westerveld, Steenwijkerland, waterschap Drents Overijsselse Delta en de provincies Drenthe en Overijssel. De Fluviuspartners hebben samen een Regionale Adaptatiestrategie (hierna: RAS) opgesteld, waarbij het einddoel is dat onze regio in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. We sluiten hierbij aan bij de ambitie van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). De inspanningen die wij hiertoe in de periode 2022-2027 regionaal gaan oppakken staan in de Regionale Uitvoeringsagenda (hierna: RUA). De RAS en RUA vormen een kapstok voor samenwerking en een bouwsteen voor het opstellen van een Lokale Adaptatiestrategie (hierna: LAS) en Lokale Uitvoeringsagenda (hierna: LUA). Door samen in regionaal verband de RAS en RUA op te stellen, hanteren we een stroomgebiedsbenadering – klimaatverandering gaat over grenzen heen. Ook levert dit financieel voordeel op: gezamenlijk aanbesteden en één keer het wiel uitvinden. Bovendien kunnen we voor de impuls gelden (een subsidieregeling van het rijk) alleen als werkregio in aanmerking komen. De RAS en RUA bieden een vliegende start richting de LAS'en en LUA's van de gemeentelijke Fluviuspartners.

Regionale aanpak

Voorafgaand aan het opstellen van de RAS en RUA heeft een regionale verkenning plaatsgevonden van kwetsbaarheden als gevolg van klimaatverandering ('klimaatstresstest'), de eerste stap uit het DPRA. Hieruit blijkt dat de regio Fluvius op diverse plekken gevoelig is voor wateroverlast, droogte, overstroming en hitte. Einddoel is dat onze regio in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. De kwetsbaarheden zijn vertaald naar regionale opgaven, waarvoor strategische doelen

(2050) en operationele doelen (voor de periode 2022-2027) zijn geformuleerd. De inspanningen die we hiervoor gaan doen in 2022-2027 zijn geformuleerd als maatregelen in een regionale uitvoeringsagenda (RUA), de tweede en derde stap uit het DPRA. In de RAS en RUA staan opgaven die regionaal spelen, en opgaven waarop we regionaal willen samenwerken (dat kunnen ook lokale opgaven zijn). Op 17 november 2021 heeft de stuurgroep van werkregio Fluvius ingestemd met de RAS en de RUA.

Lokale aanpak

Steenwijkerland heeft als eerste gemeente binnen de werkregio parallel aan de RAS een LAS en LUA opgesteld voor de planperiode 2022-2027. Deze LAS LUA is een lokale verdieping en uitwerking van de RAS en heeft een gelijkwaardig proces doorlopen. Thans is de nu voorliggende LAS LUA zover gereed dat gestart kan worden met het (externe) participatie proces. Na dit proces willen wij de definitieve LAS en LUA bestuurlijk laten vaststellen medio 2022.

Gewenst resultaat

De Regionale AdaptatieStrategie (RAS) en de Regionale UitvoeringsAgenda (RUA) zoals deze door de werkregio Fluvius is opgesteld vast te stellen en ter informatie aan te bieden aan de raad.

Op basis van de RAS en RUA heeft Steenwijkerland een Lokale AdaptatieStrategie (LAS) en een Lokale UitvoeringsAgenda (LUA) opgesteld voor de planperiode 2022-2027. Voorgesteld wordt om deze LAS en LUA vrij te geven voor een brede consultatie bij onze inwoners, ondernemers en stakeholders en bijgaande LAS LUA ter informatie aan te bieden aan de raad.

Argumenten

1.1

1. Met de vaststelling van RAS en RUA werken we aan beleidsharmonisatie door samen en eenduidig invulling te geven aan het begrip "klimaatbestendige regio" (richtlijnen, normen etc.). Besluiten in het kader van de RAS en RUA kunnen worden gezien als een inspanningsverplichting van de regio. De RAS en RUA kunnen worden beschouwd als een strategisch beleidsdocument en binden alleen de overheid zelf (niet de burger).
2. Bij de totstandkoming van de RAS en RUA zijn diverse stakeholders betrokken, zodat klimaatadaptatie een breed gedragen gezamenlijke verantwoordelijkheid is geworden van overheid en samenleving.
3. Het gezamenlijk opstellen van de RAS en RUA leidt tot: kwaliteitswinst, kostenbesparing / efficiency, en kwetsbaarheidsvermindering. Zo hoeft niet iedereen zelf het wiel uit te vinden.
4. De RAS en RUA gaan in op de (gemeente en provincie)grensoverschrijdende effecten van klimaatverandering en op de maatregelen die vragen om een regionale aanpak.
5. De RAS/RUA is de regionale uitwerking van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA ambitie = adaptatiestrategie en uitvoeringsagenda opstellen) waaraan gemeenten, provincies en waterschappen zich hebben gecommitteerd.

1.2

1. Voor het lokale beleid (LAS & LUA) vormt de RAS en RUA een belangrijke bouwsteen en een kapstok voor samenwerking. Fluvius is op zichzelf geen juridische entiteit en kan regionaal ook geen beleid vaststellen. Feitelijk vindt kaderstelling plaats in de LAS en LUA, die aan de raad wordt aangeboden ter vaststelling. Juridische status ontstaat zodra het lokale beleid wordt geborgd en uitgewerkt in instrumenten (zoals omgevingsvisie, programma, plan). Een LAS en LUA biedt de mogelijkheid om kaders te stellen, invulling te geven aan lokale opgaven, en beleidskeuzes te maken passend bij de gemeente, in samenspraak met lokale stakeholders en partners.
2. Steenwijkerland heeft op basis van de RAS bijgaande LAS en LUA 2022-2027 opgesteld. Deze strategie en agenda willen wij de komende maanden vrijgeven voor een brede consultatie bij onze inwoners/ ondernemers en stakeholders. Op basis van de verkregen input zullen wij onze strategie en agenda definitief maken en bestuurlijk vast laten stellen medio 2022.

1.3

Met de vaststelling van het gemeentelijk watertakenplan (GWP) 2016-2021 heeft de raad besloten om beleid en strategie te ontwikkelen rondom klimaatadaptatie. Hierbij is door de werkregio Fluvius

het landelijke DPRA spoor gevolgd. De vastgestelde RAS en RUA en de definitieve concept LAS en LUA zijn de uitwerking hiervan en worden nu ter informatie aan de raad aangeboden.

1.4

Via de subsidie Impulsregeling kan Fluvius een bijdrage van het Rijk krijgen voor klimaatadaptatiemaatregelen. Fluvius kan in totaal drie aanvragen indienen tot en met 2023. Een belangrijke voorwaarde van het Rijk is dat de samenwerkingspartners, die meedoen met de eerste aanvraag, de aanvraag van de Impulsgelden ondersteunen. Ook al dient Steenwijkerland geen maatregelen voor de aanvraag in 2021 in (dit doen we na vaststelling LAS LUA medio 2022), wordt voorgesteld om wethouder Scheringa te mandateren om mede te ondertekenen als adhesie betuiging (solidariteit).

Kanttekeningen

1.1 / 1.2

De opgave van klimaatadaptatie is groot, evenals andere maatschappelijke opgaven als energietransitie, circulaire economie en woningbouw. Het is een uitdaging of we voldoende menskracht en middelen in huis hebben om de ambities waar te kunnen maken. De urgentie wordt echter gevoeld door betrokken bestuurders, medewerkers en stakeholders en we hebben met de RAS en de LAS nu de benodigde inspanningen en de inzet inzichtelijk gemaakt.

Financiën

Het overgrote deel van de maatregelen uit de RUA en de LUA kunnen uit het Gemeentelijk WatertakenPlan bekostigd worden, omdat er een relatie is met de zorgplichten grondwater, afvalwater en hemelwater.

De geraamde kosten RUA voor de uitvoeringsperiode 2022-2027 zijn € 860.000, die verdeeld worden over de negen partners conform een vastgestelde verdeelsleutel. Voor Steenwijkerland betekent dit € 10.000,- per jaar gedurende de planperiode en kan ten laste worden gebracht van het Gemeentelijk WatertakenPlan.

De uitwerking bekostiging van de LUA wordt zoveel mogelijk geborgd in het huidige Gemeentelijk Watertakenplan en het nieuw op te stellen Water- en Rioleringsprogramma 2023-2028. Voor die opgaven die niet vanuit rioolheffing gefinancierd mogen worden (bijvoorbeeld hittestress) gaan we op zoek naar andere budgetten. We verwachten dat klimaatopgaven ook op andere terreinen binnen de openbare ruimte steeds meer gaan spelen (inrichting wegen/groen). Als blijkt dat er nieuwe budgetten nodig zijn, zullen we hiervoor instemming van de raad nodig hebben en dit zal plaatsvinden bij het definitief vaststellen van de LAS LUA medio 2022.

Zoals geschetst in de implementatie paragraaf van de LAS is het voor het planjaar 2022 gewenst om een coördinator klimaatadaptatie aan te stellen om uitvoering te geven aan de realisatie van de RUA en de LUA. Voorgesteld wordt om na vaststelling van de LAS en LUA een coördinator klimaatadaptatie aan te stellen vanaf medio 2022 tot medio 2025 (3 jaar) en hiervoor de benodigde middelen ad. € 80.000,- per jaar in de eerstvolgende PPN 2023-2026 integraal af te wegen.

Uitvoering en planning

De maatregelen uit de RUA worden uitgevoerd vanuit Fluvius waar onze organisatie bestuurlijk en ambtelijk in deelneemt. De projectgroep DPRA speelt daarin een belangrijke rol. Van hieruit worden de acties en projecten opgepakt en gecoördineerd. In de implementatieparagraaf staat beschreven wat Fluvius gaat doen en hoe het wordt georganiseerd. Voor Steenwijkerland geldt dat de LUA wordt uitgevoerd conform de implementatieparagraaf uit de LAS. Hierin benoemen we de samenwerking, benodigde middelen en de planning. Om een succesvolle uitvoering te geven aan de RUA en de LUA wordt voorgesteld om een coördinator klimaatadaptatie voor de komende 3 jaar aan te stellen.

Communicatie en participatie

Na het vaststellen van de RAS en RUA door de diverse besturen van de werkregio Fluvius zal er een gezamenlijk persbericht uitgaan waarin vermeld wordt dat de werkregio gezamenlijk aan de slag gaat om de gevolgen van regionale klimaateffecten met elkaar aan te pakken en samen aan bewustwording bij alle belanghebbenden in de werkregio te werken. In dit persbericht wordt ook verwezen naar de digitale publieksvriendelijke versie van de RAS.

Het nu voorliggende LAS LUA willen we de komende periode vrij geven voor een brede consultatie bij onze inwoners/ondernemers en stakeholders (participatieproces). Hiervoor willen wij o.a. een digitale publieksvriendelijk versie LAS LUA ontwikkelen om daarmee input en zienswijzen te verkrijgen. Medio 2022 willen we de definitieve LAS LUA bestuurlijk laten vaststellen.

Is het besluit openbaar?

Ja